

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

องค์การบริหาร ส่วนตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งของประเทศไทย มีนโยบายให้ชุมชนมีจิตสำนึกในการดูแลรักษาความสะอาดในแต่ละครัวเรือน การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์สำคัญเพื่อศึกษาถึงการใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย รวมทั้งศึกษาวิธีการจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือนประชาชน ตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือหลักในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครัวเรือน ประชาชนในตำบลสวนหลวง ระหว่างเดือนมีนาคม-เมษายน 2555 จำนวน 375 ครัวเรือน อีกทั้งทำการสังเกตสภาพจริงและสัมภาษณ์เชิงลึก หัวหน้าครัวเรือนเพื่อนำข้อมูลปรากฏการณ์มาอธิบายรายละเอียดเสริมข้อมูลเชิงปริมาณให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ในส่วนของการศึกษาเชิงปริมาณผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรม SPSS

5.1 สรุปผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล สรุปได้ว่าผู้ตอบแบบสอบถามของครัวเรือนร้อยละ 58.9 เป็นหญิงที่เหลือเป็นชาย มีอายุโดยเฉลี่ย 48.76 ปี ส่วนมากมีการศึกษาระดับประถมศึกษา ประกอบอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม ทำสวนโดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็นหัวหน้าครัวเรือนถึงร้อยละ 48.8 ผลการศึกษาที่สำคัญสรุปได้ดังนี้

1) ในแต่ละครัวเรือน มีกิจกรรมต่างๆก่อให้เกิดขยะมูลฝอยทุกชนิดโดยเฉลี่ย 1.98 ก.ก./ครัวเรือน /วัน โดยขยะแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในครัวเรือนนั้น ขยะเปียกที่พบมากที่สุดเป็น เศษอาหาร เศษข้าว เศษขนมและเศษเนื้อสัตว์ ปลา กุ้ง หอย ขยะรีไซเคิลที่พบมากที่สุด เป็นขวดพลาสติก ขวดแก้ว กล่อง/ลัง กระดาษ ขยะทั่วไปที่พบมากที่สุด ได้แก่ ถุงพลาสติก /ถุงก๊อบแก๊บ และ กล่องโฟมบรรจุอาหาร สำหรับขยะอันตรายที่พบมากที่สุด ได้แก่ กล่อง /บรรจุภัณฑ์น้ำยาทำความสะอาดสุขภัณฑ์ หลอดไฟและน้ำมันหล่อลื่นต่างๆในส่วนของน้ำเสียหรือน้ำทิ้งของครัวเรือนนั้น เป็นน้ำทิ้งที่เกิดจากกิจกรรมต่างๆของครัวเรือน ดังนี้ การหุงต้ม -ประกอบอาหาร การล้างถ้วยชาม การซักล้างทำความสะอาดเสื้อผ้า ห้องน้ำห้องส้วมและอาบน้ำ

2) การใช้ประโยชน์จากขยะและน้ำทิ้งของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนร้อยละ 85.3 ได้ดำเนินการคัดแยกขยะแต่ละประเภทเพื่อนำขยะมาใช้ประโยชน์ โดยครัวเรือนร้อยละ 58.4 นำขยะเปียกหรือขยะอินทรีย์ มาใช้ประโยชน์ เช่น ทำปุ๋ยหมัก นำไปขายและนำไปทำแก๊สชีวภาพ ในส่วนของขยะรีไซเคิล พบว่า ครัวเรือนร้อยละ 89.1 นำขยะรีไซเคิลไปขายมากที่สุด รองลงมานำขยะรีไซเคิลไปประยุกต์ใช้ประโยชน์อื่นๆและนำมาซ่อมแซมใช้ใหม่ตามลำดับ อนึ่งสำหรับการใช้ประโยชน์จากน้ำทิ้งของครัวเรือนนั้น พบว่าครัวเรือนเกือบทั้งหมดนำน้ำทิ้งมาใช้ประโยชน์ในการรดน้ำต้นไม้บริเวณบ้านของตนเอง

3)พฤติกรรมการจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนร้อยละ 81.6 มีภาชนะรองรับขยะ(ถังขยะ)ประจำบ้าน โดยครัวเรือนร้อยละ 92.8 ได้มีกิจกรรมดำเนินการลดปริมาณขยะที่เกิดขึ้นในครัวเรือน เช่น ใช้วัสดุหลายๆครั้งก่อนทิ้ง ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ใช้ปุ๋ยคอกแทนปุ๋ยเคมี เป็นต้น นอกจากนี้ครัวเรือนร้อยละ 61.3 มีถังขยะหลายใบเพื่อแยกทิ้งขยะแต่ละประเภท สำหรับวิธีการกำจัดขยะหรือการทำลายขยะของครัวเรือน พบว่า ครัวเรือนนำไปกำจัดโดยการเผาไฟมากที่สุด รองลงมานำขยะไปกำจัดโดยการทิ้งในถังขยะของ อบต.ที่อยู่ใกล้ๆบ้าน และ นำไปฝังกลบ ตามลำดับดังนี้ มีครัวเรือนร้อยละ 3.5 นำขยะไปกำจัดโดยการทิ้งลงในแม่น้ำ ลำคลองหรือลำปะโดงที่อยู่ใกล้ๆ บ้าน

ในส่วนของการน้ำเสียหรือน้ำทิ้งของครัวเรือน พบว่าครัวเรือนร้อยละ 47.7 ได้ดำเนินการลดปริมาณน้ำเพื่อจะก่อให้เกิดน้ำทิ้งของครัวเรือนน้อยลง โดยวิธีการกำจัดน้ำทิ้งของครัวเรือนพบว่า ครัวเรือนเทน้ำทิ้งในท่อระบายน้ำของครัวเรือนมากที่สุด รองลงมาเทน้ำทิ้งลงในถังบ้านและเทน้ำทิ้งลงในถังพักน้ำทิ้งของครัวเรือน ตามลำดับ

4)ปัญหาจากขยะและน้ำเสียของครัวเรือน พบว่า ในระดับครัวเรือนพบปัญหาที่สำคัญ คือ ปัญหาการแพร่ระบาดของสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรคต่างๆ เช่น หนู แมลงวัน แมลงสาบและยุง รองลงมาเป็นปัญหากลิ่นเหม็นรบกวนและปัญหาสกปรก เลอะเทอะตามลำดับ ในส่วนของปัญหาการจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือนที่มีผลกระทบต่อชุมชนสวนหลวงนั้น พบว่า เกิดปัญหาในระดับชุมชนบ้างในเฉพาะบางพื้นที่แต่ไม่มากนัก เช่น ปัญหาขยะล้นเมือง ปัญหาการกำจัดขยะปัญหากลิ่นเหม็น ปัญหาน้ำในลำปะโดงเน่าเสีย ปัญหาสภาพภูมิทัศน์แหล่งน้ำคูคลองไม่สวยงาม ปัญหาหมอก ฝุ่น คิววัน อันเนื่องจากการเผาขยะ เป็นต้น

5)ความปรารถนาต่อการกำจัดขยะในตำบลสวนหลวง ข้อมูลพบว่า ครัวเรือนร้อยละ 56.8 ปรารถนาให้ อบต.สวนหลวง จัดหาถังขยะรองรับขยะจากครัวเรือนให้เพียงพอ ทั้งนี้ครัวเรือนประมาณร้อยละ 50.1 ต้องการให้ชุมชนร่วมกับ อบต.สวนหลวง เป็นหน่วยงานรับผิดชอบดำเนินการ บริหารจัดการขยะให้สะอาด เป็นระเบียบและให้สวนหลวงเป็นชุมชนน่าอยู่ของจังหวัดสมุทรสงคราม

5.2 อภิปรายผล

1) จากการศึกษาพบว่า ครัวเรือนประชาชนกว่าร้อยละ 85 ได้ดำเนินการคัดแยกขยะและนำขยะมาใช้ประโยชน์ในรูปแบบต่างๆ ซึ่งเป็นเรื่องดีที่จะทำให้แต่ละครัวเรือน เหลือปริมาณขยะที่จะนำไปกำจัดน้อยลง อันจะทำให้ประหยัดงบประมาณในการจัดการขยะ ซึ่งประเด็นดังกล่าวตั้งนี้ อบต.สวนหลวงควรจะได้ รมรณรงค์ให้ประชาชนในทุกครัวเรือนได้เห็นความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากขยะให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด อันเป็นการประหยัดทรัพยากรของชาติและยังช่วยลดค่าใช้จ่ายในการกำจัดขยะของ อบต.สวนหลวงด้วย

2) การบริหารจัดการขยะและน้ำเสียในครัวเรือนของประชาชน ตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จากผลการศึกษาในภาพรวมไม่พบว่ามีปัญหาจากขยะมูลฝอยต่อชุมชน อย่างไรก็ตามในระดับครัวเรือน พบปัญหาที่เกิดจากขยะมูลฝอยและน้ำทิ้งของครัวเรือนที่สำคัญคือ ปัญหาการแพร่ระบาดของสัตว์ที่เป็นพาหะนำโรค เช่น ยุง หนู แมลงสาบ แมลงวัน ปัญหากลิ่น

เหม็นรบกวน รวมทั้งปัญหาความสกปรก เลอะเทอะ ซึ่งประเด็นปัญหาดังกล่าวนี้นี้ เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง เช่น ฝ่ายสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ควรจะได้วางแผนแนะนำให้ความรู้ประชาชนถึงแนวทางการป้องกันหรือกำจัดสัตว์พาหะนำโรคต่างๆ อันจะเป็นการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อในชุมชนด้วย

3) จากผลการศึกษาพฤติกรรมกรรมการกำจัดขยะในครัวเรือนของประชาชนตำบลสวนหลวง พบว่า ครัวเรือนกว่าร้อยละ 85.3 ได้ดำเนินการลดปริมาณขยะในครัวเรือนและคัดแยกขยะเอาไปใช้ประโยชน์ ทำให้เหลือปริมาณขยะมูลฝอยที่จะต้องกำจัดหรือทำลายไม่มากนัก อันเป็นปัจจัยที่สำคัญที่ทำให้ประชาชน ในเขตตำบลสวนหลวง ประสบความสำเร็จในการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนของตนเอง ไม่ทำให้เกิดปัญหาขยะล้นเมืองในชุมชนสวนหลวง ซึ่งข้อค้นพบดังกล่าวนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอาจเป็น อบต. อื่นๆ หรือเทศบาลอื่นๆ จะนำไปพิจารณารณรงค์ให้ประชาชนลดขยะในครัวเรือน รวมทั้งรณรงค์ให้มีการคัดแยกขยะไปใช้ประโยชน์ ก็จะทำให้หน่วยงานต่างๆ ศึกษาระยะและประหยัดงบประมาณ ในการจัดการขยะมูลฝอย ซึ่งต้องเสียค่าใช้จ่ายปีละหลายล้านบาทได้

4) การดำเนินงานจัดการขยะและน้ำเสียของประชาชนในแต่ละครัวเรือนนี้ ความสำเร็จจะเกิดขึ้นได้ อบต. หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะต้องวางแผนรณรงค์ สร้างจิตสำนึกให้ประชาชน ในพื้นที่ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาขยะมูลฝอยและผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อชุมชน รวมทั้งการรณรงค์ให้ประชาชนได้ตระหนักว่า ขยะทุกชนิดสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ ถ้ามีการคัดแยกและ มีการจัดการอย่างเหมาะสม

5) หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กรมควบคุมมลพิษ หรือกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม ควรจะได้จัดทำสื่อวีดิทัศน์เผยแพร่กิจกรรมการดำเนินงานจัดการขยะและน้ำเสียของครัวเรือนประชาชนตำบลสวนหลวง (Best Practice) ถึงแนวความคิดและนโยบายการดำเนินงานบริหารจัดการขยะของ ครัวเรือน ที่ไม่ต้องใช้งบประมาณและวัสดุอุปกรณ์มากมายในการกำจัดขยะมูลฝอยในชุมชน

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาพบว่า การลดปริมาณขยะในครัวเรือนและการคัดแยกขยะของครัวเรือน เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ การดำเนินงานจัดการขยะของครัวเรือนประชาชนในพื้นที่รับผิดชอบของ อบต.สวนหลวง ประสบความสำเร็จ ดังนั้นจึงควรทำการศึกษาวิจัยในประเด็นต่างๆต่อไปนี้

- 1) ศึกษาแบบวิธีการที่เหมาะสมในการให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการลดปริมาณขยะในครัวเรือนและการคัดแยกขยะในครัวเรือน เพื่อการลดปริมาณขยะของแต่ละครัวเรือนในชุมชน
- 2) ศึกษานวัตกรรมวิธีการกำจัดขยะที่เหมาะสมของครัวเรือน

- 3) ศึกษารูปแบบแนวทางการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด เป็นระเบียบเพื่อความเป็นเมืองสะอาดน่าอยู่ของอำเภวา
- 4) ศึกษารูปแบบวิธีการสร้างความตระหนักต่อปัญหาขยะมูลฝอยของประชาชน